

adverte, quod inchoatio virtualis carentiæ peccati, ut in argumento diximus, est volitio virtualis peccati, alia virtualitate distincta à virtualitate nolitionis formalis, nimirum quoad munus conjunctionis cum peccato, & sic nolitio unius contradictoriæ, non est eodem modo volitio alterius.

S E C T I O II.

An Deus pœnitentiam ante absolutam peccati previsionem prædefiniat de facto?

Quamvis supra initio dissertationis dixerimus, nos hic non solum loqui de pœnitentia, sed etiam de quovis alio objecto connexo cum peccato, & de redemptione, etiam sanativa generis humani ab originali, per Christum: attamen de hac in præsentis questione ego non loquor, nec loqui possum, quoniam in tractatu de Incarnatione, part. 1. dissert. 5. per totam, defendi cum Divi Thomæ sententia: Christum fuisse prædefinitum Redemptorem sanativum post absolutam peccati Adæ previsionem: inde solum agimus de pœnitentia, & alijs actibus cum peccato connexis, præter redemptionem, nam Scriptura, & Patres, pro hac non stant, sicut pro illis, sed potius contra, ut videri est, loco citato. Hoc supposito.

Nostra conclusio est cum Patribus Molina in concordia, quæst. 22. art. 1. disp. 2. Ruiz lect. 8. supra citata, Granados, Arriaga, & alijs, & novissime Ramires supra, contra Patres Suarez, Fonseca, Herize, Marin, & alios, videndos apud citatos: Deus, juxta præsentem providentiam,

tiam, seu de facto, sæpè prædefinit efficaciter pœnitentiam, aliosque actus honestos connexos cum peccato, ante absolutam peccati previsionem. Probatur conclusio ratione deducta ex Patribus, hac forma: si de facto Deus ante absolutam peccati previsionem intendit efficaciter pœnitentiam, de facto eam efficaciter prædefinit, ante absolutam previsionem peccati, ut est evidens; sed de facto Deus ante absolutam peccati previsionem intendit efficaciter pœnitentiam: ergo de facto eam efficaciter prædefinit, ante absolutam previsionem peccati.

Probatur minor: permittere peccatum ante absolutam ipsius previsionem, ex intentione efficaci pœnitentiæ, est ante absolutam peccati previsionem intendere efficaciter pœnitentiam; sed de facto Deus ante absolutam previsionem peccati permittit sæpè peccatum ex intentione efficaci pœnitentiæ: ergo de facto Deus ante absolutam peccati previsionem sæpè intendit efficaciter pœnitentiam. Major est nota: nam ponere, aut permittere aliquid ex intentione efficaci finis, vel involvit, vel supponit intentionem efficacem ipsius finis. Probatur ergo minor: nam id expressè asserunt Sancti Patres, interpretantes Verba Dei in Scripturis: ergo Deus ante absolutam, & cætera.

Probatur antecedens ex Augustino lib. 11. de Civitate, ubi ait: Deus permisit prædestinatos ex Judæis, & gentibus incidere in peccatum infidelitatis, ut de amaritudine illius pœnitendo confusi, & de dulcedine divina misericordia credendo conversi di-

tam illud Psalmi 30 : quam magna multitudo dulcedinis tua Domine ! Ex quibus sic : permitti a seui peccatum ut pœnitentiam agat, est formalissime permitti ei peccatum ex fine, & intentione pœnitentiæ ; sed Deus juxta Augustinum, de facto permittit aliquibus prædestinatis peccatum ut pœnitentiam agerent : ergo illud de facto permittit ex fine, & intentione pœnitentiæ.

Uterius de alijs actibus honestis connexis cum peccato, sic : Divus Thomas, 1. 2. quæst. 79. art. 4. ait : *Deus permittit aliquos cadere in peccatum, ut peccatum suum agnoscentes, humilientur, & convertantur.* Item, Sanctus Isidorus lib. 2. de summo bono, Capit. 39. inquit : *ideo non nunquam electi lapsu carnali corruunt, ut à vitio superbia sanentur, & carnis vitio humiliantur, ut surgant.* Arque eadem habent Sanctus Damascenus lib. 2. de fide, Cap. 29. eademque alij Patres videnti apud Ruiz, & Izquierdo. Nunc ita argumentor : humilitas orta ex peccato, est actus honestus cum peccato connexus ; sed Deus, juxta Patres, sæpè de facto permittit peccatum ex fine, & intentione humilitatis oriundæ ex illo : ergo Deus de facto sæpè permittit peccatum ex intentione efficaci actus honesti connexi cum peccato, ante absolutam ipsius pravisionem.

Huic argumento, difficili sanè, multas Adversarij solutiones excogitavere : alij enim, ut Patres Vazquez, & Herize aiunt ; Scripturam, & Patres intelligendos esse, loqui juxta vulgarem loquendi modum, ita ut particula *ut* solum significet operationis eventum ; non autem finem

nem operantis. Sed contra : quia hæc solutio contra regulam Augustini admissam ab omnibus Theologis detorquet, sine urgenti fundamento Verba Scripturæ, & Patrum ad sensus improprios, cum Patres sæpè exprimant, ut in textibus allatis, sensum propriè causalem per voces, *ideo, cur, & similes.*

Alij, ut Pater Arrubal, inquirunt : Deum non permittere peccatum ex fine humilitatis ortæ ex peccato, ac proinde connexæ cum eo, sed humilitatis ortæ ex tentatione, quæ etiam humiliat. Sed contra : quia ut patet in Divo Isidoro, Patres loquuntur de humilitate secuta ad lapsu : ergo de humilitate supponente lapsum, ac per consequens non de humilitate præcisè orta ex tentatione, cum non quærant, cur Deus permittat, homines vehementer tentari ? Sed cur eos permittat labi in peccatum ? Solutionem Patris Alderete, & aliorum vide relatam, & impugnatam, apud Patrem Herrera supra sect. 4. à num. 66. & Ramires Capit. 5. à num. 126. Similiterque alias pro nostra conclusione rationes.

ARGUMENTA CONTRARIA.

Argumentum primum ab autoritate Divi Augustini lib. 3. confessionum, Capit. 2. inquentis : *& si approbatur officio charitatis, qui dolet miserum ; mallet tamen non esse quod doleret, qui germanitus misericors est.* Ex quibus sic : qui germanitus misericors est, mallet non esse quod doleret, quam misereri ; sed si Deus volens tantum inefficaciter non esse peccatum, ante absolutam

lutam illius prævisionem prædefiniat efficaciter pœnitentiam, nam vult misereri, quam non esse peccatum, nam vult efficaciter misereri, & solum ineffaciter vult non esse peccatum: ergo non prædefinit efficaciter pœnitentiam, vel germanitus non est juxta Augustinum, misericors.

Premitto ad solutionem ex Patre Herrera supra lect. 5. num. 107: quod Augustinus in eis verbis non agit de miseria, comparando illam cum misericordia secundum se præcise accepta, sed comparando illam cum misericordia, ut involvente ipsam miseriam amatam, & ait: illa esse verè misericordem qui magis vult, non esse miseriam, quam esse misericordiam ut conjunctam cum miseria, & amore illius; loquitur enim, ut ex antecedentibus constat, de te, & de alijs, qui profanis spectaculis assistentes ex misericordia erga seipsos dolent se assistere, & tamen assistere amant, & eligunt. Hinc distinguo majorem: quam misereri, loquendo de misericordia ut conjuncta cum miseria amata, & electa, concedo; secundum se sumpta, nego.

Sed contra primo: quia Augustinus ad illud Psalmi 125: *euntes ibant, & flebant*, hæc habet: *melius est fratres mei, ut nullus sit miser, quam ut tu facias misericordiam, qui enim ut faciat misericordiam: optat esse miseros, crudelem habet misericordiam: quomodo si medicus ut exerceat artem suam optaret esse multos agrotos, crudelis medicina esset. Melius est, ut omnes sani sint, quam ut exerceatur ars medici.* Ex quibus sic: juxta Augustinum, non solum est melius non esse miseriam, quam esse miseriam de qua sit misericor-

dia sed etiam melius est non esse miseriam, quam esse misericordiam: ergo non tenet solutio.

Premitto ex modo dictis: quod Augustinus non comparat, *non esse peccatum*, seu carentiam peccati, quod est vera miseria, cum misericordia secundum se sumpta, hoc est, ut adæquate distincta a peccato: sic enim carentia peccati non semper est tam bona, quam est bona misericordia. Patet hoc: nam carentia peccati fundata in observatione alicujus præcepti positivi, verbi gratia auditionis missæ in die festo, non necessario est tam bona, quam est bona pœnitentia de peccato omissionis missæ, quia actus ferventissimus perfectæ contritionis, quo quis de ea omissione doleret, abs dubio esset magis bonus, cum pertineret ad virtutem charitatis; quam esset bona auditio missæ pertinens ad virtutem religionis: ergo pariter.

Indè deducitur, quod comparatio August. nequit esse inter ea extrema, scilicet, *carentiam peccati, & misericordiam*, secundum se sumpta, sed solum inter carentiam peccati, & misericordiam involventem ipsum peccatum, & affectum ad illud, seu ipsam miseriam de qua est misericordia; atque in hac acceptione melior est carentia peccati, quæ illud excludit, quam misericordia, quæ illud involvit: sic enim ea nec amabilis, nec eligibilis est. Nostra autem explicatio indè constat, quia Augustinus comparat carentiam miseriæ cum misericordia illius, qui ut faciat misericordiam, optat esse miseros, ac proinde miseriam amat. Hinc distinguo anteceden-

DISSERTATIO V.

dens instantia: solutione precedentis argumen-
ti eodem modo applicata.

Contra secundo: nam Augustinus libro de na-
tura, & gratia docens: misericordiam Dei non
esse talem, ut ad illam fuerit necessarium pec-
catum, inquit: *utinam non fuisset miseria; ne ista
esset misericordia necessaria.* Ex quibus duplex ar-
gumentum fit. Primum: si Deus prædefiniat
efficaciter misericordiam pœnitentiæ, & ex hac
prædefinitione teneatur permittere peccatum,
jam hoc erit necessarium ad istam misericordiã:
ergo jam misericordia Dei non est talis, ut ad
illam non sit necessarium peccatum. Secundum:
si ante absolute prævisum peccatum prædefinia-
tur efficaciter pœnitentia, jam antequam esset
miseria decerneretur misericordia, quæ neces-
sario peccatum requirit: ergo in eo casu neque
Deus, nec homines poterunt dicere: *utinam
non esset miseria*: nam optarent contra volunta-
tem efficacem Dei.

In primis retorqueo argumentum in prædefi-
nitione pœnitentiæ post absolute prævisum pec-
catum, ad quam etiam peccatum necessarium
est, huic enim necessitati non obest subsequitio
ad prævisionem absolutam. Deinde præmitto
primo: quod quando Augustinus docet, mise-
ricordiam Dei non esse talem, ut ad eam fuerit
necessarium peccatum, loquitur de misericor-
dia non fundata in peccato, qualis est miseri-
cordia in dando auxilio efficaci ad perseveran-
dum in prima gratia; non autem de miseri-
cordia fundata in peccato: ad hanc enim peccatum

est

SECTIO II.

325

est necessarium, & de hac inquit: *utinam non
fuisset miseria, ne ista esset misericordia necessaria,*
necessitate nimirum fundata in peccato, de qua
tunc loquebatur Augustinus.

Solum autem vult eis verbis, neque peccatum
esse unquam eligendum, & optandum, neque
ipsam pœnitentiam cum electione, & determi-
natione peccati, indeque tantum intendit ex
nullo motivo, aut fine esse eligendum pecca-
tum, nullamque esse in creatura, vel physici,
vel moralem necessitatem peccatum eligendi ad
aliquem finem; non vero intendit, quod pec-
catum ex aliquo motivo nequeat permitti. Præ-
mitto secundo: quod cum voluntate Dei effica-
ci prædefinitiva pœnitentiæ non opponitur alia
voluntas serua, licet inefficax, qua Deus optet,
non esse peccatum, de quo est pœnitentia: pa-
riterque non opponitur hic actus: *utinam non es-
set miseria*: unde tam Deus, quam homines pos-
sunt illum habere. Hinc ita intellecta authorita-
te, ad primum argumentum, distinguo conse-
quens: jam *omnis* misericordia Dei non est talis,
& cætera, concedo; aliqua, nego. Ad secun-
dum, nego consequentiam, propter dicta.
Argumentum secundum ex Divo Damasco-
no lib. 2. de fide, Capit. 29. in fine: Dei vo-
luntas *eruditiva, & correctiva* est consequens & ex
nostra causa existens, sed voluntas pœnitentiæ
est eruditiva, & correctiva, ergo est consequens,
& ex nostra causa existens, ac proinde supponit
nostram liberam operationem, neque ante ejus
absolutam prævisionem potest esse. Distinguo

X 3

maiolem: est consequens. Ita ut non sit simpliciter antecedens, concedo; ita ut non sit secundum quid antecedens, & simpliciter consequens, nego. Sanctus Damascenus solum dicit, voluntatem correctivam non esse simpliciter antecedentem, sicut est voluntas generalis salutis omnium hominum; non autem negat esse secundum quid antecedentem, & simpliciter consequentem, qualis est omnis prædefinitio regulata scientia media. Similiter distinguo consequens: & sub illationem, sic: supponit nostram liberam operationem in statu conditionato, concedo; in statu absoluto, nego.

Argumentum tertium à ratione: si Deus absolutam peccati prævisionem prædefiniret efficaciter poenitentiam, non odio haberet peccatum, nec serio vellet, quatenus est ex se omnium salutem; sed hoc est falsum: ergo & primum. Probatur major tripliciter. Primo: quia quando quis amat aliquid efficaciter nequit odio habere id, quod est ad illud necessarium, indispensabiliter; sed peccatum est ita necessarium ad poenitentiam: ergo si Deus, & cætera. Secundo: qui efficaciter intendit aliquem finem, ex vi intentionis necessario movetur ad amandum medium unicum, si ab eo sit ponendum, & si non, saltem debet gaudere de ejus existentia: ergo non potest illud odio habere. Tertio: si posita prædefinitione poenitentia existeret carentia peccati, illa esset contra Dei voluntatem, nam hæc frustraretur: ergo carentia peccati nunc deficiens quando existit peccatum non est contra

contra voluntatem Dei, ac proinde peccatum Deo non displicet.

Aliter: carentia peccati est maxime difformis divina prædefinitioni, utpotè eam impediens; ergo existentia peccati est maxime conformis prædefinitioni; sed Deus nequit odio habere id, quod est maxime conforme suæ voluntati efficaci: ergo nequit odio habere peccatum. Ad argumentum, nego maiolem, quoad utramque partem: quoad primam, quia cum volitione efficaci poenitentia, & permissionis peccati stat bene, quod Deus in peccato displiceat; non quidem displicentia, qua efficaciter, & absolute nolit peccatum existere, sed qua simpliciter displiceat in eo: quoad secundam autem, quia ut verificetur, quod Deus voluntate antecedenti vult quatenus est ex se omnium salutem, sufficit quod ad eam præbeat media sufficientia, qualia sunt auxilia etiam inefficacia, quibus positis non stat per Deum quominus homo salvetur.

Ad primam majoris probationem, distinguo maiolem: nequit odio efficaci, quo nolit efficaciter illud existere, & cætera, concedo; odio inefficaci, seu simplici displicentia, nego, & similiter distinguo consequens. Ad secundam, nego secundam partem antecedentis, nam sicut ex intentione efficaci finis, non tenetur quis amare medium aliunde ponendum, sed præcisè permittere, juxta nostras probationes, ita neque tenetur gaudere de ejus existentia aliunde posita, sed præcisè in ea non displicere efficaciter.

Ad tertiam, nota: quod hypothesis de eo quod

posita prædefinitione poenitentiae, existeret carentia peccati, est chimerica, nam est hypothesis frustrationis prædefinitionis, quæ tunc conjungeretur cum defectu termini prædefiniti, ac proinde frustraretur.

In ea tamen chimerica hypothese carentia peccati existens esset contra Dei voluntatem *formaliter, affective* talem circa poenitentiam, non autem *formaliter, affective* talem circa peccatum, nam circa hoc nulla talis voluntas datur, sed tantum permissiva. Hinc distinguo antecedens; illa esset contra Dei voluntatem *formaliter, affective* talem circa peccatum, nego; circa poenitentiam, concedo, & distinguo consequens: carentia peccati nunc deficiens, quando existit peccatum non est contra Dei voluntatem efficacem, concedo; si enim daretur voluntas Dei efficax de eo, quod non deficeret carentia peccati, ea non deficeret; inefficacem, nego; Deus enim simpliciter displicet in deficientia carentiae peccati.

Ad illud *aliter*, nota: quod existentia peccati solum est conformis prædefinitioni, conformitate *termini connexionis* ipsius prædefinitionis, quia est terminus, cum quo prædefinitio connectitur, non autem conformitate *objecti efficaciter voliti*, quia peccatum non est objectum volitum per prædefinitionem, sed sola poenitentia, cum qua immediate, & mediate cum peccato prædefinitio connectitur. Nunc distinguo consequens: existentia peccati est maxime conformis prædefinitioni, conformitate *objecti efficaciter*

citer voliti, nego; conformitate termini connexionis ipsius prædefinitionis, concedo; & minore. Deus nequit odio habere id, quod est conforme suæ voluntati, si sit conforme, conformitate *objecti voliti*, concedo; conformitate *termini connexionis* solum, nego; sic enim in sententia admittente connexiones, possibilitas peccati est maxime conformis Deo, & tamen Deus illam odio habet.

Argumentum quartum: ex displicentia in peccato Deus habet de facto voluntatem, qua illud prohibet, & serio suadet, ne fiat; sed cum hæc voluntate non est componibilis voluntas efficax poenitentiae ante absolutam prævisionem peccati: ergo hæc voluntas de facto non datur. Probatur minor: sicut cum voluntate efficaci de alicujus objecti existentia non est componibilis voluntas illud prohibens, & serio suadens ne tale objectum ponatur; ita neque voluntas serio suadens, ne ponatur aliquid necessario requisitum, ut tale objectum existat, & prohibens existentiam talis requisiti; sed peccatum est necessario requisitum ut existat poenitentia: ergo cum hac voluntate non est componibilis, & cætera.

Præmitto ad solutionem primo: quod quando voluntas efficax alicujus extremi non est simpliciter antecedens ad illud; sed consequens, quia nimirum tale extremum est exercitium alterius liberratis, sicut est poenitentia, tunc quidem ea voluntas efficax bene componitur cum suadone de eo, quod extremum, vel aliquid ad illud necessario requisitum non ponatur. Ratio est: quia